

Saeimas priekšsēdētājas Ināras Mūrnieces uzruna ikgadējās ārpolitikas debatēs Saeimā (26.01.2017.)

Godātais Valsts prezidenta kungs!

Godātie deputāti! Ministri!

Ekselences! Dāmas un kungi!

Pateicos jums, Rinkēviča kungs, par izsmeļošo ziņojumu. Šodien Latvijai ir liela diena. Pirms 96 gadiem triumfēja vēsturiskais taisnīgums. Starptautiskā sabiedrība atzina Latvijas valsts *de iure* pastāvēšanu. Mūsu nākamās ārpolitiskās debates notiks jau Latvijas simtgades gadā. Jaunas valstis nerodas tāpēc, ka kāds to lūdz. Valstis rodas tad, kad tajās dzīvojošie ļaudis ir gana stipri savu valstiskumu pieprasīt un paņemt. Tā tas bija pirms gadsimta, tā tas ir šodien.

Latvijas valsts šodien pastāv tādēļ, ka mēs esam pietiekami stipri to nosargāt un veidot. Tādēļ nevietā ir sava spēka un varēšanas apšaubīšana. Mēs esam sasnieguši daudz arī ārpolitikā. Esam atgriezušies Rietumu vērtību telpā. Esam nostiprinājušies starptautiskajās institūcijās. Ārpolitikā mums vēl nekad nav bijis tik plašu iespēju, kādas ir tagad.

Tomēr pasaule kļūst arvien neparedzamāka. Ģeopolitiskā revanšisma un krīžu laikā cieš Rietumu demokrātiskās institūcijas. Ātrās taktiskās uzvaras un darījumi draud mainīt un diktēt pasaules kārtību. Izaicinājumi ir lieli. Būsim atklāti – viss ļoti strauji var sagriezties arī uz slikto pusi. Kā nosargāt to, ko esam uzbūvējuši? Mūsu ārpolitikai jābūt vēl ciešāk integrētai ar valsts iekšpolitiku, kopējās attīstības prioritātēm, lēmumu pieņēmējiem jāstrādā kopā. Tāpēc šodien debatēs esam pieaicinājuši valdības ministrus. Paldies par jūsu klātbūtni! Un ceru sagaidīt konkrētu diskusiju.

Jā, ārpolitikas prioritāšu centrā ir valsts drošība un sadarbība ar partneriem NATO. Drošība un ekonomiskā izaugsme ir galvenie jautājumi Eiropas Savienībā. Jāsniedz atbalsts mūsu uzņēmējiem eksporta tirgos.

Vēlreiz uzsveru: ārpolitika iet roku rokā ar iekšpolitiku, ar mūsu mājasdarbiem – likumiem, budžetu, reformām – un, protams, ar sabiedrības atbalstu. Sabiedrība nav malā stāvētāja. Tas, ko ir vērts aizstāvēt, mums jāaizstāv visiem kopā. Nopietni jāstrādā, lai spēcīnātu mūsu sabiedrības eiroatlantiskās piederības sajūtu.

Godātie klātesošie!

Ik dienu mēs dzirdam par terorismu, nežēlību, nāvi – Stambulā, Berlīnē, Alepo. Mūsu kaimiņvalsts Krievija turpina īstenot agresīvu ārpolitiku, militārās aktivitātes kombinējot ar propagandu, dezinformāciju un citām hibrīdkara metodēm. Cik ātri var mieru zaudēt un cik grūti to pēc tam atgūt, to mēs redzam gan Sīrijā, gan Ukrainā!

Vienīgais veids, kā ļaunumu apturēt, ir pašiem būt stipriem. Esmu pārliecināta, ka to spējam. Te svarīgi ir nostiprināt savas valsts drošību, kā arī atbalstīt kopējos pūliņus nosargāt mieru pasaulē.

Runājot par Latvijas drošību, jāteic, ka aizvadītais gads bija pagrieziena punkts. Varšavas samitā ir pieņemts lēmums par NATO sabiedroto reālu militāro klātbūtni mūsu reģionā. Tātad izdarīt var! Tāpat Latvija atbalsta kopējos centienus pēc miera.

Latvija ļoti nopietni izturas pret savām saistībām starptautiskajās organizācijās, tostarp NATO. Pērn Latvijas aizsardzības budžets auga par 40 procentiem, nākamgad sasniegsim divus procentus no iekšzemes kopprodukta. Šobrīd šajā ziņā esam līderi starp citām NATO valstīm. Mēs iesaistāmies globālajā koalīcijā cīņā pret *ISIL/Da'esh*, mēs ieguldām NATO ārējās robežas stiprināšanā un cīņā pret terorismu.

Mēs pildām savas saistības, jo zinām – solidaritāte nav tukša skaņa, Latvijas neatkarība nav “no gaisa nokritusi”. Mūsu sabiedrotie ir solidāri un tur solījumus, arī Latvijai dotos.

Dzīvs piemērs ir NATO klātbūtnes stiprināšana mūsu reģionā. Strādājam kopā ar Kanādu, vadošo valsti Latvijā izvietotajā kaujas grupā. Pateicamies NATO sabiedrotajiem – Kanādai, Albānijai, Itālijai, Polijai, Slovēnijai un Spānijai par dalību kaujas grupā Latvijā. Mēs sniegsim visu nepieciešamo uzņemošās valsts atbalstu.

Šis gads sadarbībā ar Kanādu ir īpašs – plānojam augsta līmeņa vizītes, tostarp vizītes parlamentu līmenī. Arī šajās dienās Saeimā uzņēmām Kanādas parlamenta delegāciju.

Eiropas un Latvijas stratēģiskajās interesēs ir ciešas attiecības ar Amerikas Savienotajām Valstīm. ASV līdz šim vienmēr spēlējusi svarīgu lomu, sekmējot drošību Eiropā. ASV ir ieinteresēta, lai Eiropā – pasaules ekonomiski attīstītākajā daļā – valdītu stabilitāte. Esam apņēmības pilni turpināt veidot stratēģisko partnerību ar jaunā ASV prezidenta administrāciju. Novērtējam arvien aktīvākas attiecības ar ASV Kongresu, kurā ir ļoti spēcīgs atbalsts Baltijas valstu drošībai. Ar ASV Kongresu turpināsim uzturēt intensīvus kontaktus.

To, kas ilgi būvēts, nedrīkst sagraut. Izaicinājumi ir pārāk lieli. Un šodien gribu teikt: NATO ir mūsdienīga aliance. Tā spēj un tai būs jāspēj reaģēt uz drošības apdraudējumiem. Pēdējos gados NATO lielu darbu ieguldījusi iespējamā agresora iegrožošanā. Tieši tāpēc mēs šodien savā valstī varam justies droši – šodien tiešu militāru draudu mums nav.

Mūsu drošības priekšnoteikums ir arī efektīva Baltijas valstu sadarbība. Esam spējuši mobilizēties – gan politikas koordinācijā, gan praktiskajā sadarbībā un mācībās. Parlamentu līmenī tam ir stingrs atbalsts.

Drošības un aizsardzības stiprināšana ir ne tikai ārpolitikas prioritāte, tai jāklūst par visas sabiedrības prioritāti. Mēs to varam! Zemessardze ir piemērs.

It īpaši runa ir par hibrīdo apdraudējumu. Mēs jau tagad dzīvojam informācijas kara apstākļos. Krievijas ārpolitiskā retorika ir sasniegusi ļoti augstu agresivitātes līmeni. Valdības uzdevums ir stiprināt kiberaizsardzības un kritiskās infrastruktūras aizsardzības spējas. Tomēr ar politiķu un ierēdņu darbu vien būs par maz. Visai sabiedrībai ir jāiet vienkopus, visiem jāspēj daudz kritiskāk analizēt informāciju, lai atšifrētu pret mūsu valsti un Rietumu vērtībām vērstos uzbrukumus. Šajā ziņā paldies profesionālajiem medijiem.

Eiropas Savienība ir nozīmīgs pamats Latvijas labklājībai un drošībai. Mūsu interesēs ir rīcībspējīga Eiropas Savienība. Te galvenais uzdevums ir novērst nedrošību, ko rada terorisms un migrācijas plūsmas.

Varbūt Eiropas Savienība nav perfekta institūcija, bet tā noteikti ir labākais instruments pašreizējo pārbaudījumu pārvarēšanai.

Kaut arī Apvienotās Karalistes aiziešana ievieš korekcijas, nav jāšaubās par Eiropas Savienības nozīmi.

Mēs Latvijā un Baltijā labāk nekā virkne citu dalībvalstu apzināties, kas ir likts uz spēles un ko varam zaudēt. Tāpēc Eiropā Baltija spēj uzdot toni. Latvija pret solīto izturas nopietni. Ja reiz solām, tad darām, un labu sadarbības piemēru netrūkst. Piemēram, nesēn darbu uzsākusi Eiropas Savienības kopējā robežsardze.

Nostiprinās Latvijas un Vācijas sadarbība. Vācija ir atslēgvalsts, kas vienmēr stingri iestājusies par Eiropas integrāciju. Ļoti svarīgi būs strādāt kopā ar Vāciju gan Eiropas Savienības krīžu pārvarēšanā, gan divpusējās sadarbības nostiprināšanā.

Priecē Baltijas valstu un Ziemeļvalstu sadarbības stiprināšanās. Jau sen esam cieši sabiedrotie Baltijas jūras reģionā. Un sadarbībai ar Ziemeļvalstīm jāklūst vēl aktīvākai.

Godātie klātesošie!

Kremļa slēptais karš Ukrainā turpinās. Mēs esam spējuši būt vienoti, reaģējot uz Krievijas agresiju pret Ukrainu. Šī stingrā pieeja ir jā saglabā. Minskas vienošanās šobrīd ir vienīgais risinājuma piedāvājums, un tās atbalstam jā dara viss, ko vien spējam.

Ukrainas suverenitāte un teritoriālā integritāte nav apšaubāma. Ukraina ir daudz paveikusi, īstenojot nepieciešamās reformas, un Latvija turpinās tās praktiski atbalstīt. Ceram, ka Eiropas Savienības bezvīzu režīmam ar Ukrainu un Gruziju vairs nebūs šķēršļu.

Eiropas Savienībai jāpieliek maksimālas pūles transatlantisko saišu spēcīnāšanai, tostarp tirdzniecībā. Būtisks solis ir noslēgtais Eiropas Savienības un Kanādas Visaptverošais ekonomikas un tirdzniecības līgums jeb tā dēvētais *CETA*. Šā līguma ratifikācija būs viens no Saeimas turpmāko darbu saraksta punktiem.

Godātie klātesošie!

Eksporta veicināšana, investīciju piesaiste, atbalsts uzņēmējiem – tie ir un būs svarīgi ārpolitikas uzdevumi. Latvijas dalība *OECD* ir liels solis ceļā uz atbildīgu biznesa vidi. Iestāšanās procesā Latvija bija “zem lupas”, mūs ļoti rūpīgi vērtēja. Saeimā pieņēmām apjomīgu likumu paketi. Tagad kā dalībvalsts esam atbildīgi par *OECD* rekomendāciju ieviešanu. Mums ir un būs jāveic uzlabojumi tiesu sistēmā, jāvēršas pret korupciju, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Ļoti būtisks solis arī ir Saeimā nesen pieņemtais likums stingrākai maksātnešpējas administratoru uzraudzībai. Tomēr ļoti daudz darba vēl priekšā.

Mums jāturpina mērķtiecīgi atbalstīt Latvijas uzņēmējus. Priecē augošā ekonomiskā sadarbība ar Ķīnu. “16+1” samitā un Ķīnas premjera vizītes laikā novembrī uzņemts labs temps, īpaši transporta un loģistikas jomā, Ķīnas kravu un tūristu piesaistē. Šogad turpināsim augsta līmeņa vizīšu apmaiņu ar Ķīnu.

Ekonomiskās izaugsmes sekmēšanai svarīgi iesaistīt mūsu tautiešus ārvalstīs – Īrijā, Amerikas Savienotajās Valstīs, Kanādā, Lielbritānijā un citur pasaulē.

Arī valsts simtgades svinības būs iespēja parādīt Latviju starptautiskajā vidē, vairojot interesi par Latviju arī kā drošu vietu biznesam. Arī Saeima šajā virzienā aktīvi strādā.

Dāmas un kungi!

Atcerēsimies, ka mūsu ārpolitisko rīcībspēju nodrošina vēlētāju atbalsts. Politiskais konsenss ļauj Saeimai un valdībai strādāt efektīvi. Vēlos pateikties gan Saeimas Ārlietu komisijai, gan Saeimas Eiropas lietu komisijai, gan Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijai un citām komisijām un jo īpaši Baltijas Asamblejai par ieguldīto darbu. Paldies ministrijām un jo sevišķi ministriem, kuri ir šodien klāt ārlietu debatēs.

Laiks negaida. Mums jābūt gataviem iestāties par spēcīgu un vienotu Eiropu. Jābūt gataviem nosargāt to Latvijas valsti, kura tika nodibināta 1918.gadā. Mēs visi esam tie, kas veido Latviju un ceļ tās labklājību. Ārpolitika iet roku rokā ar tām prioritātēm, kuras ir sabiedrībai un kuras Saeima kā vēlētāju pārstāvniecība stingri atbalsta.